

Programación de CONXUNTO

Conservatorio Profesional
de Música de Lalín

Índice

1.	Introdución	4
1.1	Conxunto	4
1.2	Marco Legal	6
1.3	Características do Centro.....	7
1.4	Características do alumnado.....	8
2.	Obxectivos xerais das ensinanzas musicais no Grao Profesional	10
3.	Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	10
4.	Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Conxunto	123
4.2	Grao profesional da materia de Conxunto	123
5.	Metodoloxía.....	134
5.1	Principios metodolóxicos.....	134
5.2	Métodos didácticos	145
6.	Atención á diversidade	156
7.	Temas transversais	167
7.1	Educación en valores.....	167
7.2	Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)..	178
8.	Actividades culturais e de promoción das ensinanzas.....	189
8.1	Actos institucionais.....	189
8.2	Cursos e clases maxistrais.....	189
8.3	Audicións	18
9.	Secuenciación por cursos	19
9.1	Curso: 1º de Grao Profesional.....	19
9.1.1	Obxectivos	19
9.1.2	Contidos	19
9.1.3	Avaliación	19
9.1.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	223
9.1.5	Medidas de recuperación	222
9.1.6	Recursos didácticos	23
9.2	Curso: 2º de Grao Profesional.....	24
9.2.1	Obxectivos	2425
9.2.2	Contidos	2425
9.2.3	Avaliación	2426
9.2.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	2628
9.2.5	Medidas de recuperación	2728

9.2.6 Recursos didácticos	2829
10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	290
11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento	301
12. ANEXOS	312
12.1 Probas de acceso	312
12.1.1 Probas de acceso a outros cursos do Grao Profesional	¡Error! Marcador no definido.2
12.1 Folla de calibración	312

1. Introducción

A presente Programación Didáctica de Conxunto está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo dos cursos 1º e 2º do grao profesional así como 3º e 4º curso do grao profesional de piano, e foi realizada polo profesorado do departamento de Conxunto dacordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establece o artigo 10º do capítulo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantindo que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Conxunto

O conxunto instrumental constitúe un espazo de formación de primeira orde para experimentador e aplicar, ademais das habilidades adquiridas na clase de instrumento da especialidade, os coñecementos adquiridos en todas as materias. Desde este punto de vista, o conxunto tamén poderá permitir percorrer o repertorio para diversas formacións, de diferentes épocas ou estilos, co que se amosa unha vez máis que os obxectivos dunhas materias e das outras deben coordinarse desde unha perspectiva común.

O proceso de ensino e aprendizaxe das especialidades instrumentais ten un forzoso carácter individual. Por iso, o currículo que agora se presenta alberga, como unha nova materia dun colectivo de estudantes, a materia de conxunto, que terá por finalidade, en esencia, a actividade de grupo, como no caso da orquestra, da banda ou de coro, todas dirixidas ao proceso de obtención de novos coñecementos e a súa aplicación na práctica social e representativa do centro en que se realicen os estudos.

Neste desenvolvemento normativo considerouse conveniente reforzar as actividades de grupo e aumentar a súa presenza nos centros. A incorporación de novas especialidades instrumentais, cuxas literaturas amosan amplos repertorios de conxunto específicos, sinala a idoneidade de incluír a materia de

conxunto como unha materia máis no marco das ensinanzas profesionais de música. Por outra banda, razóns de índole organizativa dos centros sinalan a conveniencia de ampliar esta nova materia de grupo a prol da participación de todos os estudantes de calquera especialidade instrumental cursada.

A educación musical non pode nin debe perseguir como única meta a formación de solistas. O carácter propedéutico das ensinanzas profesionais de música leva consigo a incorporación do alumnado ás agrupacións que se configuren no seus centros co fin de propiciar un marco amplo de experiencias que lle permita ao alumnado dirixirse cara á formación musical que máis se adapte ás súas calidades, aos seus coñecementos e aos seus intereses.

A práctica indistinta de grupo na orquestra, na banda, no coro e, de ser o caso, no conxunto que corresponda ten por finalidade facilitar a participación, a través de distintas formacións, de todo o alumnado ao procurarse unha organización máis flexible do ensino.

Por unha banda, esta participación en agrupacións ha permitir que determinados instrumentos con dificultades de integración teñan o marco axeitado para a práctica instrumental colectiva; por outra parte, supón e garantía da presenza activa do alumnado nunha das actividades que, xunto co coro, a orquestra ou a banda, implican maior proxección do centro na sociedade.

As tradicionais asociacións de instrumentos dará paso a un repertorio que alberga un complexo entramado de interrelacións instrumentais sen perder a unidade de criterio e a igualdade da execución, que teñen que ser as principais metas para lograr. O alumnado, como noutras agrupacións, deberá incrementar a actitude de escoita de todo aquilo que rodea a propia execución unipersoal en prol de alcanzar aspectos inherentes a toda boa interpretación na agrupación (afinación, empaste, homoxeneidade no fraseo, igualdade no ataque, claridade nas texturas, etc.), adquirindo progresivamente unha serie de habilidades e hábitos acordes co seu papel no grupo que estará condicionado ao repertorio do seu instrumento.

En síntese, igual que sucede na orquestra, na banda e no coro, o conxunto ha propiciar a responsabilidade compartida. Por unha parte, as relacións humanas entre o alumnado, afeito á práctica instrumental individual, levarán consigo, como membros dun corpo colectivo, todo un exercicio de adaptación ao grupo e de aceptación doutros instrumentistas. Por outra banda, a práctica en grupo motivará a actitude de escoita, propiciará a memoria de paisaxes instrumentais e fomentará o estudo individual, que reverterá no grupo e incentivará unha actitude de disciplina dificilmente abordable en actividades individuais.

1.2 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **INSTRUCCIÓN do 31 de xullo de 2020**, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento das ensinanzas de réxime especial para o curso 2020-2021.
- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de

música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.3 Características do centro

O CMUS Profesional de Lalín é un Conservatorio de Música Municipal encadrado dentro dun Patronato Cultural. O Conservatorio atópase nun edificio situado ao nordeste da vila de Lalín, na zona escolar denominada rúa do parque nº 10. A rúa do Centro é unha rúa morta, sen saída, que dá acceso ao IES Ramón Mª Aller Ulloa e ao Parque do Pontiñas.

O edificio que alberga ao CMUS Profesional de Lalín é o Auditorio Municipal de Lalín. Este edificio divídese en dúas zonas de aulas diferenciadas divididas pola Sala “Tuno Valdés”. O Centro conta con dúas zonas de aulas, dous auditorios, biblioteca, zona de oficinas, cabinas de estudo, etc. O edificio está compartido con outras asociacións e diversas actividades culturais

Lalín está situado na Comarca do Deza, corazón de Galicia, nunha zona de ampla influencia musical, rodeado por Concellos con numerosas bandas de música.

O horario do CMUS é de tarde, durante o curso escolar é dende as 15:30 ata as 22:00 horas.

1.4 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 175 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos alumnos do grao elemental pertencen ao concello de Lalín, agás algúns que veñen para cursar especialidades como piano. No Grao Profesional atopámonos con alumnos de Concellos próximos como Silleda, Agolada, Chantada, etc.

Un feito que condiciona a permanencia no CMUS dos alumnos é o momento no que acoden á Universidade, provocando o maior número de baixas entre o alumnado, posto que se teñen que desprazar a vivir lonxe.

Hai que destacar a importancia das bandas de música na nosa zona de influencia, feito que condiciona a elección do instrumento e o interese polo estudo do mesmo.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A ubicación do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo

obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresaí a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanza artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais no Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- Habituar a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- Analizar e valorar a calidade da música.
- Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.

Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.
- Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.

- Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Conxunto

4.1 Grao profesional da materia de Conxunto

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, estes pódense consultar no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música.

- Afondar no coñecemento dos estilos e dos recursos interpretativos de cada un deles.
- Dominar o propio instrumento de acordo coas exixencias de cada obra.
- Respetar as normas que exige toda actuación en grupo e valorar a interpretación en conxunto como un aspecto fundamental da formación musical.
- Aplicar a audición polifónica para escoitar simultaneamente as partes ao mesmo tempo que se executa a propia, demostrando sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Utilizar unha ampla e variada gama sonora, de xeito que o axuste do son se realice en función dos demais instrumentos do conxunto e das necesidades interpretativas da obra.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Coñecer e realizar os xestos básicos que permitan a interpretación coordinada.
- Interpretar obras representativas do repertorio do conxunto instrumental de dificultade axeitada ao nivel.

5. Metodoloxía

Pola propia natureza da ensinanza da Conxunto, ao ter unha maior carga de traballo individual, as técnicas de ensinanza serán individuais e activas, e o método a empregar será a autoaprendizaxe guiada, onde o profesor en cada clase orientará e motivará ao alumnado para a busca, procesamento e aplicación da información necesaria, así como a aprendizaxe por proxectos, xa que estes coñecementos que adquirirá poranse en práctica nas metas ou proxectos establecidos, desde a preparación de obras e estudos hasta un programa de concerto.

Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rexen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de conxunto require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndolas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais e nos ensaios colectivos, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que os nosos alumnos non repitan soamente o que dicimos e pedimos.
- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.

- **Interdisciplinariedade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que isto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos os alumnos aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de conxunto teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos nenos, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con deficiencias a nivel persoal e con características cognoscitivas por encima da media, é un sistema educativo próximo ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes materias que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademais, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto produtivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademais de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarémola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e

respecto aos demais... Todas estas normas estarían referidas aos compañeiros, ao material da aula, ao profesor, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complementa cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

Coa aplicación das TIC's preténdese acadar os seguintes obxectivos:

- Desenvolver a autonomía persoal: O alumnado debe aprender a seleccionar a información recadada na rede, xa que, permite coñecer e contrastar un gran número de versións musicais.
- Coñecer a realidade musical actual: A través da rede o alumnado atópase en contacto coas noticias de actualidade, ben a través de blog's de solistas e profesorado, de coaching musicais, gravacións recentes, e diferentes portais sobre programas de estudos no estranxeiro.

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

O alumnado de Conxunto terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de Conxunto, agás nas audicións, onde si deberán participar.

8.1 Actos institucionais

Entre os actos institucionais do noso CMUS están:

- Acto de apertura e presentación do curso.
- Concerto de fin de curso e entrega de diplomas e cualificacións.

Ademais das actividades que se realizan no seo do propio Centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección e divulgación da nosa tarefa didáctica (Museo, Círculo de Recreo, etc.)

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos e clases maxistras a realizar serán propostos polo departamento correspondente, e aprobados pola dirección do Centro pasando a ser actividades extraescolares ou complementarias do Centro.

No caso de haber orzamento para as actividades, será a Dirección do Centro que estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla no currículo de Grao Profesional, cada departamento organizará audicións de alumnos que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso. Ditas audicións serán públicas.

O Departamento de Conxunto organizará como mínimo dúas audicións, que poderán ser tanto de aula como no auditorio do centro, ao longo do curso nas que o alumnado deberá participar interpretando as obras que o seu profesor lle asigne como mostra do traballo realizado na clase.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Conxunto do grao profesional por cursos.

9.1 Curso: 1º de grao profesional

9.1.1 Obxectivos

- Interpretar en conxunto obras sinxelas de diferentes estilos empregando os recursos interpretativos necesarios.
- Dominar o propio instrumento de acordo coas esixencias de cada obra.
- Coñecer as normas básicas que esixe toda actuación en grupo e valorar a interpretación en conxunto como un aspecto fundamental da formación musical.
- Aplicar a audición polifónica para escoitar simultaneamente as partes ao mesmo tempo que se executa a propia.
- Utilizar o son, buscando o equilibrio da sección.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos básicos para a improvisación co instrumento.
- Interpretar obras de diferentes estilos e épocas para o conxunto instrumental de dificultade.

9.1.2 Contidos

- A unidade sonora: respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- A agóxica e as dinámicas.
- Estudo e práctica dos xestos anacrúsicos para tocar sen director.
- Equilibrio e planos sonoros.
- Control permanente da afinación.
- Desenvolvemento da igualdade e sincronización das emisións.
- Análise e interpretación de obras do repertorio de conxunto.
- Práctica de conxunto.

- Traballo do repertorio básico de conxunto dunha dificultade acorde a este nivel.
- Valoración do sistema como marco da interpretación.
- Audicións comparadas de interpretacións de conxuntos instrumentais, para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.
- Práctica de lectura a primeira vista de obras de dificultade acorde a este nivel, atendendo a sincronización, as dinámicas, as articulacións e a afinación da interpretación.

9.1.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de cualificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sen limitarse unicamente á cualificación trimestral ou final.

9.1.3.1 Criterios de avaliación

- Interpretar obras do repertorio de conxunto.
Con este criterio preténdese avaliar a capacidade de unificación do criterio interpretativo entre todos os compoñentes do grupo, e do equilibrio sonoro entre as partes, así como, a afinación, o fraseo, a articulación e as dinámicas.
- Actuar como responsable da sección, dirixindo a interpretación colectiva entanto que realiza a súa propia parte.
Mediante este criterio preténdese verificar se o alumnado ten un coñecemento global da partitura e saben utilizar os xestos anacrúsicos.
- Ler a primeira vista fragmentos dunha obra de pequena dificultade para conxunto.

Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para desenvolverse con autonomía na lectura dun texto, así como o seu grao de fluidez na lectura e comprensión da obra.

- Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado.

Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade e a actitude como membro dun grupo, a valoración que ten o seu papel dentro deste e o respecto pola interpretación musical.

- Interpretar en público as obras traballadas.

Este criterio pretende comprobar a unificación do fraseo, a precisión rítmica, o equilibrio sonoro, a preparación de cambios dinámicos e de acentuación, así como a adecuación interpretativa ao carácter e o estilo da música interpretada.

9.1.3.2 Mínimos esixibles

Interpretar un mínimo de dúas obras de diferentes estilos en cada curso, demostrando capacidade de unificación na interpretación entre todos os compoñentes do grupo, equilibrio sonoro entre as partes, afinación, fraseo, sincronización, articulación e dinámicas.

A programación do número de obras a interpretar en cada curso é variable, dependendo da dificultade e extensión das mesmas, así como do curso que se trate.

9.1.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

Empregarase como procedemento a observación directa do alumnado valorando o rendemento do traballo de aula, o comportamento e actitude, e a audición.

Como ferramentas de avaliación empregárase o caderno do mestre e a folla de calibración. No caderno do mestre quedará recollida a información e valoración do traballo de aula, a responsabilidade, o comportamento, a actitude, e a execución na audición trimestral e ca folla de calibración valorárase a audición trimestral. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.1.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio alcanzará o 60% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio alcanzará o 10% da cualificación.

- Interpretar obras de conxunto nunha audición interna, sen público. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Observación directa do traballo diario	Interese, actitude e comportamento	Audición
60%	10%	30%

No caso de non realizarse a audición variarán ditas porcentaxes e quedarán como se mostra a continuación:

Observación directa do traballo de clase	Interese, actitude e comportamento
90%	10%

9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.1.5 Medidas de recuperación

As medidas de recuperación consistirán na proba ordinaria do mes de maio e a proba extraordinaria de xuño. Estas medidas realizaranse no caso de que o alumnado obteña unha avaliación negativa ou nos casos de perda de avaliación continua por faltas de asistencia.

9.1.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba ordinaria do mes de maio.

O número de faltas no curso que provocan a perda da avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de maio.

O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada según o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de maio.

9.1.5.1 Probas extraordinarias de xuño

O alumnado que non supere a materia de Conxunto en maio poderá presentarse á convocatoria extraordinaria que terá lugar en xuño.

O profesor da materia especificará no Informe de Materia Non Superada que se entrega no mes de maio o traballo que o alumno terá que presentar na proba de xuño para superar o curso dacordo coa programación vixente da materia. O alumno ten que presentar o grupo co que vai interpretar as obras na proba.

9.1.6 Recursos didácticos

Obras dos períodos barroco, clásico, romántico, moderno e contemporáneo que o profesor determinará en relación ás capacidades instrumentais do alumno.

9.2 Curso: 2º de Grao Profesional

9.2.1 Obxectivos

- Interpretar en conxunto obras sinxelas de diferentes estilos empregando os recursos interpretativos necesarios.
- Dominar o propio instrumento de acordo coas esixencias de cada obra.
- Coñecer as normas básicas que esixe toda actuación en grupo e valorar a interpretación en conxunto como un aspecto fundamental da formación musical.
- Aplicar a audición polifónica para escoitar simultaneamente as partes ao mesmo tempo que se executa a propia.
- Utilizar o son, buscando o equilibrio da sección.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos básicos para a improvisación co instrumento.
- Interpretar obras de diferentes estilos e épocas para o conxunto instrumental de dificultade.

9.2.2 Contidos

- A unidade sonora: respiración, ataque, vibrato, afinación, articulación, ritmo, fraseo, etc.
- A agónica e as dinámicas.
- Estudo e práctica dos xestos anacrúsicos para tocar sen director.
- Equilibrio e planos sonoros.
- Control permanente da afinación.
- Desenvolvemento da igualdade e sincronización das emisións.
- Análise e interpretación de obras do repertorio de conxunto.
- Práctica de conxunto.
- Traballo do repertorio básico de conxunto dunha dificultade acorde a este nivel.
- Valoración do sistema como marco da interpretación.

- Audicións comparadas de interpretacións de conxuntos instrumentais, para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.
- Práctica de lectura a primeira vista de obras de dificultade acorde a este nivel, atendendo a sincronización, as dinámicas, as articulacións e a afinación da interpretación.

9.2.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de cualificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sen limitarse unicamente á cualificación trimestral ou final.

9.2.3.1 Criterios de avaliación

- Interpretar obras do repertorio de conxunto.
Con este criterio preténdese avaliar a capacidade de unificación do criterio interpretativo entre todos os compoñentes do grupo, e do equilibrio sonoro entre as partes, así como, a afinación, o fraseo, a articulación e as dinámicas.
- Actuar como responsable da sección, dirixindo a interpretación colectiva entanto que realiza a súa propia parte.
Mediante este criterio preténdese verificar se o alumnado ten un coñecemento global da partitura e saben utilizar os xestos anacrúsicos.
- Ler a primeira vista fragmentos dunha obra de pequena dificultade para conxunto.
Este criterio pretende comprobar a capacidade do alumnado para desenvolverse con autonomía na lectura dun texto, así como o seu grao de fluidez na lectura e comprensión da obra.
- Estudar as obras correspondentes ao repertorio programado.

Mediante este criterio preténdese avaliar o sentido da responsabilidade e a actitude como membro dun grupo, a valoración que ten o seu papel dentro deste e o respecto pola interpretación musical.

- Interpretar en público as obras traballadas.

Este criterio pretende comprobar a unificación do fraseo, a precisión rítmica, o equilibrio sonoro, a preparación de cambios dinámicos e de acentuación, así como a adecuación interpretativa ao carácter e o estilo da música interpretada.

9.2.3.2 Mínimos esixibles

Interpretar un mínimo de dúas obras de diferentes estilos en cada curso, demostrando capacidade de unificación na interpretación entre todos os compoñentes do grupo, equilibrio sonoro entre as partes, afinación, fraseo, sincronización, articulación e dinámicas.

A programación do número de obras a interpretar en cada curso é variable, dependendo da dificultade e extensión das mesmas, así como do curso que se trate.

9.2.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

Empregarase como procedemento a observación directa do alumnado valorando o rendemento do traballo de aula, o comportamento e actitude, e a audición.

Como ferramentas de avaliación empregárase o caderno do mestre e a folla de calibración. No caderno do mestre quedará recollida a información e valoración do traballo de aula, a responsabilidade, o comportamento, a actitude, e a execución na audición trimestral e ca folla de calibración valorárase a audición trimestral. Poderase utilizar gravacións de audio e vídeo como ferramenta de avaliación complementaria.

9.2.3.4 Criterios de cualificación

- Mostrar unha capacidade de aprendizaxe progresiva a través do traballo diario. Este criterio achegará o 60% da cualificación.
- Amosar interese e unha boa actitude e comportamento nas clases como nas actividades do Centro. Este criterio achegará o 10% da cualificación.
- Interpretar obras de conxunto nunha audición interna sen público. Este criterio achegará o 30% da cualificación.

Observación directa do traballo diario	Interese, actitude e comportamento	Audición
60%	10%	30%

No caso de non realizarse a audición variarán ditas porcentaxes e quedarán como se mostra a continuación:

Observación directa do traballo de clase	Interese, actitude e comportamento
90%	10%

9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.2.5 Medidas de recuperación

As medidas de recuperación consistirán na proba ordinaria do mes de maio e a proba extraordinaria de xuño. Estas medidas realizaranse no caso de que o alumnado obteña unha avaliación negativa ou nos casos de perda de avaliación continua por faltas de asistencia.

9.2.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba ordinaria do mes de maio.

O número de faltas no curso que provocan a perda da avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de maio.

O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada según o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de maio.

9.2.5.2 Probas extraordinarias de xuño

O alumnado que non supere a materia de Conxunto en maio poderá presentarse á convocatoria extraordinaria que terá lugar en xuño.

O profesor da materia especificará no Informe de Materia Non Superada que se entrega no mes de maio o traballo que o alumno terá que presentar na proba de xuño para superar o curso dacordo coa programación vixente da materia. O alumno ten que presentar o grupo co que vai interpretar as obras na proba.

9.2.6 Recursos didácticos

Obras dos períodos barroco, clásico, romántico, moderno e contemporáneo que o profesor determinará en relación ás capacidades instrumentais do alumno.

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que *“[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”*, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de Conxunto para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trátaranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso.

12.1.1 Probas de acceso a outros cursos de Grao Profesional

Consistirá na interpretación dunha obra de conxunto escollida polo aspirante e adecuada ao nivel do curso.

Para tocar dita obra deberá aportar aos acompañantes que precise. Valorarase dacordo cos obxectivos, contidos e criterios de avaliación que figuran na programación do curso anterior ao que se pretende acceder e dacordo cos criterios de cualificación do exame de xuño.

Poderase solicitar unha lectura individual a primeira vista.

12.2 Folla de Calibración.

Indicador	Porcentaxe	Nota
Actitude	10 %	
Adecuación á partitura	20 %	
Afinación	20 %	
Calidade de son	10 %	
Hábito postural e respiración	10 %	
Interpretación	30 %	